

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Richardem Galisem ve věci

žalobce: **M. K.**
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 9. 2023, č. j. MPSV-2023/191622-912,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), se žalobce domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný zamítl jeho odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Příbrami (dále jen „úřad práce“) ze dne 20. 6. 2023, č. j. 40560/2023/KLA (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím úřad práce nepřiznal žalobci příspěvek na živobytí, neboť nesplňoval podmínky podle § 21 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.
2. Úřad práce odůvodnil prvostupňové rozhodnutí tak, že žalobce měl v říjnu příjem z práce bez pracovní smlouvy ve výši 13 000 Kč, v listopadu 2022 příjem z práce bez pracovní smlouvy ve výši 10 000 Kč a příjem z daru od babičky ve výši 4 000 Kč a v prosinci 2022

Shodu s prvopisem potvrzuje: L. K. U.

příjem z práce bez pracovní smlouvy ve výši 9 000 Kč a příjem z daru od babičky ve výši 4 000 Kč. Příjmy z práce bez pracovní smlouvy úřad práce posoudil jako další opakující se příjmy a příjmy z darů od babičky považoval za bezúplatné příjmy. Odkázal na § 9 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, podle kterého se za započitatelný příjem považuje 100 % z dalších opakujících se příjmů a bezúplatného příjmu podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Konstatoval, že tzv. další opakující se nebo pravidelné příjmy podle zákona o životním a existenčním minimu nejsou nijak definované a posouzení závisí na úvaze správního orgánu. Úřad práce přitom měl za to, že na příjem z práce bez uzavřené pracovní smlouvy je třeba nahlížet jako na další opakující se nebo pravidelný příjem, neboť svým charakterem naplňuje podstatu pravidelného či opakujícího se příjmu. Započitatelným příjmem jsou podle § 7 odst. 1 písm. e) zákona o životním a existenčním minimu i jakékoliv dary, neboť jde o ostatní příjmy, resp. bezúplatné příjmy podle § 10 odst. 1 písm. n) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Úřad práce dále konstatoval, že žalobce evidentně hradí 9 000 Kč měsíčně jako náklady na bydlení. Následně vypočetl přiměřené náklady na bydlení v souladu s § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi s tím, že pro jejich výpočet byly v souladu s § 9 odst. 3 tohoto zákona použity výše uvedené příjmy s výjimkou dalších opakujících se příjmů. Započitatelný příjem pro určení přiměřených nákladů na bydlení tak činí 2 666,66 Kč (podíl součtu příjmů a počtu kalendářních měsíců, tj. 0 Kč + 4 000 Kč + 4 000 Kč : 3 měsíce). Přiměřené náklady na bydlení podle § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi činily 0 Kč v říjnu 2022, 1 200 Kč v listopadu 2022 a 1 200 Kč v prosinci 2022, tj. 800 Kč měsíčně (0 Kč + 1 200 Kč + 1 200 Kč : 3 měsíce). Vzhledem k tomu, že částka příjmů (13 333,33 Kč) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (800 Kč) nebyla nižší než částka životního minima (4 860 Kč), úřad práce příspěvek na živobytí nepřiznal.

3. Žalovaný se v odůvodnění napadeného rozhodnutí ztotožnil se závěrem úřadu práce, že žalobcovy příjmy nejsou po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nižší než částka životního minima jednotlivce. Uvedl mj., že se žalobci uznaly skutečné náklady na bydlení ve výši 9 000 Kč měsíčně. Za přiměřené náklady na bydlení se považují odůvodněné náklady na bydlení v částce 9 000 Kč, nejvýše však do výše 30 % příjmů osoby. Započitatelný příjem pro určení přiměřených nákladů na bydlení byl stanoven na 2 666,66 Kč. Přiměřené náklady na bydlení činily 800 Kč.

Žaloba

4. Žalobce v žalobě popisuje svou životní situaci a důvody, pro které žádal o doplatek na bydlení a posléze o příspěvek na živobytí. Dále rekapituluje průběh správního řízení. Úřad práce mu nejprve příspěvek nepřiznal, neboť byl jeho příjem vypočítán na 13 333,33 Kč s nulovými náklady na bydlení, s čímž žalobce nesouhlasil a odvolal se. Žalovaný toto rozhodnutí úřadu práce zrušil a v návaznosti na to měl úřad práce provést nový výpočet přiměřených nákladů na bydlení. Úřad práce poté v prvostupňovém rozhodnutí dospěl k závěru o přiměřených nákladech na bydlení ve výši 800 Kč. S tímto výpočtem nákladů na bydlení, který žalovaný následně napadeným rozhodnutím aproboval, však žalobce opět nesouhlasí. Pokud by žalobci bylo od průměrného příjmu ve výši 13 333,33 Kč odečteno 9 000 Kč, musel by žalovaný dospět k závěru, že rozdíl průměrného příjmu a nákladů na bydlení činí 4 333,33 Kč, tedy částku nižší než 4 860 Kč. Částku 9 000 Kč, kterou na bydlení vynakládá v hotelu Kladno, žalobce doložil zaplacenými fakturami. Žalobce namítá, že v dnešní době není možné bydlet za 800 Kč měsíčně. Odkazuje na jiné nespécifikované uchazeče o zaměstnání, kteří „dostávají na bydlení i 20 000,-/měsíčně a jejich celkové dávky

dosahují každý měsíc skoro 40 000,-, zatímco žalobci bylo vypočteno na bydlení jen 800 Kč. Žalobce rovněž popisuje řešení své věci mimo správní řízení s organizací Člověk v tísni a sociálním odborem Magistrátu města Kladna. Argumentaci uvedenou v napadeném rozhodnutí žalobce považuje za zcela formální, bezobsažnou a neodpovídající realitě.

Vyjádření žalovaného

5. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvádí, že pro určení přiměřených nákladů na bydlení, o které se snižuje příjem, se do odůvodněných nákladů na bydlení započítávají náklady až do výše v místě obvyklé, avšak maximálně do výše 75 % normativních nákladů na bydlení podle § 26 odst. 1 písm. a) zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Vzhledem k tomu, že 75 % normativních nákladů na bydlení činí 11 352,75 Kč, uznaly se žalobci skutečné náklady na bydlení ve výši 9 000 Kč. Započitatelný příjem pro určení přiměřených nákladů na bydlení činil částku 2 666,66 Kč a byl stanoven podílem součtu jednotlivých příjmů a počtem kalendářních měsíců. Úřad práce vycházel z § 9 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, dle kterého se za příjem pro určení přiměřených nákladů na bydlení považuje příjem určený v odstavci 1 s výjimkou dávek pěstounské péče, příjmů uvedených v § 7 odst. 1 písm. c) a odst. 2 písm. l) zákona o životním a existenčním minimu.
6. Žalovaný podotýká, že při posuzování nároku na dávku a její výši vycházel ze započitatelných příjmů v rozhodném období, kterým je období tří kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu měsíci posuzování, tedy z částky 13 333,33 Kč; z částek živobytí osoby 4 860 Kč a z přiměřených nákladů na bydlení ve výši 800 Kč. Za přiměřené náklady na bydlení se považují odůvodněné náklady na bydlení v částce 9 000 Kč, nejvýše však do 30 % příjmů osoby. Těchto 30 % je počínáno ze započitatelných příjmů pro účely určení přiměřených nákladů na bydlení, tedy z částky 2 666,66 Kč. Vzhledem k tomu, že částka 13 333,33 Kč po odečtení přiměřených nákladů na bydlení ve výši 800 Kč není nižší než částka na živobytí 4 860 Kč, nevznikl žalobci nárok na příspěvek na živobytí.
7. Z těchto důvodů žalovaný navrhuje zamítnutí žaloby.

Obsah správního spisu

8. Z obsahu správního spisu soud zjistil, že žalobce podal dne 16. 1. 2023 žádost o příspěvek na živobytí. V řízení žalobce ke svým příjmům v rozhodném období (říjen až prosinec 2022), uvedl, že v říjnu 2022 měl příjem z práce bez uzavřené pracovní smlouvy ve výši 13 000 Kč, v listopadu 2022 měl příjem z práce bez uzavřené pracovní smlouvy ve výši 10 000 Kč a z daru od babičky ve výši 4 000 Kč a v prosinci 2022 měl příjem z práce bez uzavřené pracovní smlouvy ve výši 9 000 Kč a příjem z daru od babičky znovu ve výši 4 000 Kč. Žalobce zároveň uvedl, že na bydlení vynakládá částku 9 000 Kč měsíčně, což doložil fakturou na stejnou částku.
9. Úřad práce rozhodnutím ze dne 30. 1. 2023, č. j. 7381/2023/KLA, žalobci příspěvek na živobytí nepřiznal. Rozhodnutím ze dne 27. 4. 2023, č. j. MPSV-2023/92300-912, žalovaný vyhověl žalobcově odvolání a první rozhodnutí úřadu práce zrušil a věc mu vrátil k novému projednání pro pochybení spočívající v tom, že úřad práce nezohlednil doložené náklady na ubytování ve výši 9 000 Kč a žalobcovy příjmy nesnížil o přiměřené náklady na bydlení.
10. Následně úřad práce prvostupňovým rozhodnutím opět žalobcovu žádost zamítl. Napadeným rozhodnutím žalovaný potvrdil prvostupňové rozhodnutí a druhé žalobcovo odvolání zamítl.

Jednání

11. Na jednání žalobce setrval na svém stanovisku. Dodal, že na úřadu práce se mu nesnažili pomoci, neboť jinak by mu sdělili, že aktuálně na příspěvek dle jejich výpočtů nemá nárok a doporučili by mu pozdější podání žádosti.
12. Žalovaný byl k jednání řádně předvolán. Z jednání se však omluvil a souhlasil s projednáním věci v jeho nepřítomnosti. Soud ani neshledal důvody k odročení jednání. Věc proto podle § 49 odst. 3 s. ř. s. projednal v nepřítomnosti žalovaného.

Posouzení věci

13. Soud ověřil, že žaloba byla podána osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků, je včasná a splňuje všechny formální požadavky na ni kladené. Poté přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, v rozsahu napadených výroků a v mezích uplatněných žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). Vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
14. Dle § 75 odst. 1 s. ř. s. je pro posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí rozhodný právní stav, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. V tomto případě je tedy rozhodné znění zákona o pomoci v hmotné nouzi účinné ke dni 14. 9. 2023. Je tedy třeba zejména přihlížet k níže citovanému § 9 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi ve znění před novelou zákonem č. 407/2023 Sb.
15. Podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na příspěvek na živobytí osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.
16. Podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi se osoba nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24).
17. Podle § 9 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi se pro účely tohoto zákona za příjem považuje 100 % ostatních započitatelných příjmů podle zákona o životním a existenčním minimu, s výjimkou příspěvku na živobytí.
18. Podle § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi se příjmem osoby nebo společně posuzovaných osob pro účely příspěvku na živobytí rozumí příjem podle odstavce 1 snížený o přiměřené náklady na bydlení; za přiměřené náklady na bydlení se pro účely tohoto zákona považují odůvodněné náklady na bydlení (§ 34), nejvýše však do výše 30 %, a v hlavním městě Praze do výše 35 % příjmu osoby nebo společně posuzovaných osob. Do odůvodněných nákladů na bydlení se pro účely příspěvku na živobytí započítávají v případech, kdy nelze zjistit přesnou výši těchto nákladů podle § 34, ale dotyčná osoba takové náklady prokazatelně vynakládá, náklady až do výše, která je v místě obvyklá, avšak maximálně do výše 75 % normativních nákladů na bydlení podle zákona o státní sociální podpoře.
19. Podle § 9 odst. 3 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi se za příjem pro určení přiměřených nákladů na bydlení považuje příjem uvedený v odstavci 1, s výjimkou příjmů uvedených v § 7 odst. 2 písm. l) zákona o životním a existenčním minimu.

20. Podle § 7 odst. 1 písm. e) zákona o životním a existenčním minimu se za započitatelné příjmy pro účely tohoto zákona považují ostatní příjmy uvedené v zákoně o daních z příjmů, při kterých dochází ke zvýšení majetku.
21. Podle § 7 odst. 2 písm. l) zákona o životním a existenčním minimu se za započitatelné příjmy pro účely tohoto zákona dále považují další opakující se nebo pravidelné příjmy.
22. Podstatou žalobních bodů je žalobcův nesouhlas s výpočtem přiměřených nákladů na bydlení, které správní orgány určily ve výši 800 Kč měsíčně. Podle žalobce mu mělo být započteno 9 000 Kč měsíčně. Tomu ale nelze přisvědčit.
23. Z výše citovaných ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi a zákona o životním a existenčním minimu plyne následující algoritmus (postup) pro výpočet přiměřených nákladů na bydlení. **Zaprvé** je nutné stanovit příjmy v souladu s § 9 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi. **Zadruhé** je potřeba vypočítat tzv. příjem pro určení přiměřených nákladů na bydlení podle § 9 odst. 3 tohoto zákona tak, že se od příjmů odečtou příjmy uvedené v písmenech a) až c) tohoto ustanovení. **Zatřetí** je podle § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi třeba takto vypočtené příjmy pro určení přiměřených nákladů na bydlení porovnat s odůvodněnými náklady na bydlení (dle § 34 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Podle § 9 odst. 2 věty první za středníkem zákona o pomoci v hmotné nouzi se za přiměřené náklady na bydlení totiž považují odůvodněné náklady na bydlení, **nejvýše však do výše 30 %** (v Praze 35 %) příjmu pro určení přiměřených nákladů na bydlení. Odůvodněné náklady na bydlení je tedy nutno snížit na maximálně 30 % (v Praze 35 %) z příjmu pro určení přiměřených nákladů na bydlení. Takto vypočtená částka tvoří přiměřené náklady na bydlení.
24. V žalobcově případě určily správní orgány příjmy ve smyslu § 9 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi (**první krok**) ve výši celkem 13 333,33 Kč měsíčně. V rozhodném období (§ 10 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi) října až prosince 2022 se skládaly z příjmů z práce bez uzavřené pracovní smlouvy ve výši 13 000 Kč, 10 000 Kč a 9 000 Kč a z darů od babičky ve výši 4 000 Kč a 4 000 Kč. Byť to z napadeného rozhodnutí není zcela zřejmé, v prvostupňovém rozhodnutí (obě rozhodnutí tvoří jeden celek a mohou se argumentačně doplňovat, viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2014, č. j. 6 As 161/2013 – 25) úřad práce jasně uvedl, že příjmy z práce bez uzavřené pracovní smlouvy považuje za tzv. „další opakující se nebo pravidelné příjmy“ ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 písm. l) zákona o životním a existenčním minimu. Příjmy z darů od babičky pak považoval za ostatní příjmy uvedené v zákoně o daních z příjmů podle § 7 odst. 1 písm. e) zákona o životním a existenčním minimu, neboť se jednalo o bezúplatné příjmy podle § 10 odst. 1 písm. n) zákona o daních z příjmů. Obojí se dle § 9 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi započítává ze 100 %. Výpočet příjmů tedy dle správních orgánů vypadal takto: 13 000 Kč (říjen 2022) plus 14 000 Kč (listopad 2022) plus 13 000 Kč (prosinec 2022) děleno třemi měsíci, tedy 40 000 Kč děleno třemi měsíci, což činí 13 333,33 Kč měsíčně.
25. Příjem pro určení přiměřených nákladů na bydlení podle § 9 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi (**druhý krok**) stanovily správní orgány ve výši 2 666,66 Kč. Od příjmů odečetly příjmy, které žalobce získal prací bez pracovní smlouvy, neboť se jednalo o příjmy uvedené ve výjimce podle § 9 odst. 3 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi, konkrétně o „další opakující se nebo pravidelné příjmy“ ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 písm. l) zákona o životním a existenčním minimu. Žalovaný tedy dospěl k závěru, že příjem pro určení přiměřených nákladů na bydlení tvoří toliko součet jím obdržovaných finančních darů od

babičky v rozhodném období, následně vydělený počtem měsíců: 0 Kč (říjen 2022) plus 4 000 Kč (listopad 2022) plus 4 000 Kč (prosinec 2022) děleno třemi měsíci, tedy 8 000 Kč děleno třemi měsíci, což činí 2 666,66 Kč měsíčně.

26. Nakonec správní orgány podle § 9 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi (**třetí krok**) porovnaly žalobcovy odůvodněné náklady na bydlení, **které uznaly v doložené výši 9 000 Kč**, s výše vypočteným příjmem pro určení přiměřených nákladů na bydlení ve výši 2 666,66 Kč. Jelikož za přiměřené náklady na bydlení se podle § 9 odst. 2 věty první za středníkem zákona o pomoci v hmotné nouzi považuje **nejvýše 30 %** z příjmu pro určení přiměřených nákladů na bydlení, tj. z částky 2 666,66 Kč, určily správní orgány přiměřené náklady na bydlení ve výši 30 % z 2 666,66 Kč, což po zaokrouhlení činí **800 Kč** ($0,3 \times 2\,666,66\text{ Kč}$).
27. Obsahem žaloby je přitom v podstatě toliko prostý nesouhlas s vypočtenou částkou přiměřených nákladů na bydlení a žalobcovo (blíže neodůvodněné) přesvědčení, že činí 9 000 Kč namísto 800 Kč. Žalobce žádný z výše uvedených výpočtů nevyvrací a žádným konkrétním způsobem nezpochybnuje právní ani skutkové závěry správních orgánů. Soud připomíná, že míra precizace žalobních bodů do značné míry určuje i to, jaké právní ochrany se žalobci u soudu dostane. Čím je žalobní bod – byť i vyhovující – obecnější, tím obecněji k němu může správní soud přistoupit a posuzovat jej. Není naprosto na místě, aby soud za žalobce spekulativně domýšlel další argumenty či vybíral z reality skutečnosti, které žalobu podporují (viz např. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 – 78, č. 2162/2011 Sb. NSS).
28. Zcela v obecnosti tak lze konstatovat, že výše popsané závěry správních orgánů jsou v souladu se zákonem. Především je třeba zdůraznit, že správní orgány se ve svých skutkových zjištěních nijak neodchýlily od žalobcových tvrzení. Jinak řečeno, vyšly z toho, co jim žalobce tvrdil, včetně povahy jím uváděných příjmů (práce bez pracovní smlouvy, dary) **a především i výše tvrzených nákladů na bydlení (9 000 Kč)**. Pokud tedy žalobce tvrdí, že za 800 Kč měsíčně si „nekoupí ani stan“, je nutno konstatovat, že žalovaný z této částky nákladů na bydlení ani nevycházel. Naopak, za základ – a jako prokázanou – vzal výši odůvodněných nákladů 9 000 Kč (celou žalobcem doloženou platbu za ubytování).
29. Důvod, proč byly posléze vypočteny přiměřené náklady na bydlení v nižší částce 800 Kč, tkvěl ve skutečnosti v žalobcových *příjmech* – a nikoliv v doložených nákladech. Konkrétně v tom, že:
 - příjmy z práce bez pracovní smlouvy (tj. vlastně z práce „na černo“) správní orgány podřadily pod „*další opakující se nebo pravidelné příjmy*“ ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 písm. l) zákona o životním a existenčním minimu, v důsledku čehož spadaly pod výjimku podle § 9 odst. 3 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi **a tedy nemohly být započteny do příjmu pro určení přiměřených nákladů na bydlení** podle § 9 odst. 3 tohoto zákona (**druhý krok**), které se snížily na pouhých 2 666,66 Kč; a
 - z takto snížených příjmů bylo podle § 9 odst. 2 věty první za středníkem zákona o pomoci v hmotné nouzi (**třetí krok**) možné za přiměřené náklady na bydlení považovat **nejvýše 30 % z této částky**, tedy 800 Kč.
30. Žalobcův (být zcela obecný) nesouhlas s částkou přiměřených nákladů na bydlení (800 Kč) se tedy mívá s důvody rozhodnutí správních orgánů a zjevně vychází z nepochopení odůvodnění prvostupňového a napadeného rozhodnutí.

31. Proti výpočtu přiměřených nákladů na bydlení a právnímu posouzení příjmů [zejména klasifikaci příjmů bez pracovní smlouvy jako dalších opakujících se nebo pravidelných příjmů podle § 7 odst. 2 písm. l) zákona o životním a existenčním minimu] přitom žalobce nic nenamítá. Zcela nad rámec uplatněných žalobních bodů tak soud konstatuje, že podřazení příjmů z práce bez uzavřené pracovní smlouvy pod výjimku podle § 9 odst. 3 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi se nejeví jako nezákonné. Dle doslovného znění tohoto ustanovení („další“ opakující se nebo pravidelné příjmy) se jedná o „zbytkovou“ kategorii v rámci výčtu příjmů podle § 7 odst. 2 písm. l) zákona o životním a existenčním minimu. Z komentářové literatury pak plyne, že za příjem ve smyslu § 7 odst. 2 písm. l) zákona o životním a existenčním minimu by měl být považován nejen příjem poskytovaný například každý měsíc, ale též příjem pravidelně poskytovaný častěji (týdně apod.), nebo naopak například jen jednou za čtvrtletí či každý rok. Jedná se o příjmy, které nejsou nijak definované, a tak je rozhodnutí o tom, zda jde o pravidelný nebo opakující se příjem či nikoliv, na posouzení příslušného orgánu (viz Beck P. a kol. *Zákon o životním a existenčním minimu*. Praktický komentář. Wolters Kluwer. Praha, 2016, komentář k § 7). Ze správního spisu vyplývá, že žalobce v řízení sám tvrdil, že jde o příjmy z práce bez řádné pracovní smlouvy (viz doklad o výši měsíčních příjmů a protokol o jednání ze dne 16. 1. 2023). Ty nelze podřadit pod žádnou z kategorií příjmů podle § 7 odst. 1 zákona o životním a existenčním minimu, zejména protože nejde o příjmy uvedené v zákoně o daních z příjmů. Nejednalo se ani o žádný z příjmů podle odstavce 2 písmen a) až k). Lze je podřadit toliko právě pod „zbytkové“ písmeno l), neboť se současně jednalo o opakující se příjmy z téže činnosti a v obdobné výši. Žalobce zároveň nikdy neuvedl žádnou informaci, ze které by se, byť třeba náznakem, mohlo zdát, že by se mohlo jednat o jiný druh příjmu.
32. Soud – opět jen zcela na rámec – konstatuje, že § 9 odst. 3 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi, který vylučuje další opakující se nebo pravidelné příjmy z příjmu pro určení přiměřených nákladů na bydlení, sleduje racionální účel. Tyto příjmy totiž zpravidla nejsou zdanitelné, a ani nepodléhají žádnému – zákonem aprobovanému – osvobození od daně z příjmů fyzických osob, neboť jinak by spadaly do některé z kategorií podle § 7 odst. 1, popř. odst. 2 písm. h) zákona o životním a existenčním minimu. Nejde ani o státem vyplácené dávky. Je tedy spravedlivé, aby osoba, která má příjmy, z nichž neodvádí daně, netěžila ze systému sociálního zabezpečení, jenž je (vyjma pojistného) financován právě z daní. Skutečnost, že žalobce fakticky prováděl závislou práci, avšak nelegálně bez řádné pracovní smlouvy či některé z dohod uzavíraných mimo pracovní poměr, mu tedy pro účely nároku na dávku ze systému sociální pomoci nelze přičíst k dobru (tj. vycházet z vyššího příjmu pro určení přiměřených nákladů na bydlení).
33. Soud tedy shrnuje, že žalobcova námitka týkající se nesprávného výpočtu přiměřených nákladů na bydlení není důvodná, neboť žalovaný v rámci svých výpočtů postupoval v souladu s rozhodným zněním zákona o pomoci v hmotné nouzi. Z hlediska zákonných předpokladů ani není relevantní, zda žalobce subjektivně měl za to, že byl v hmotné nouzi – byť soud uznává, že s ohledem na složitost a neintuitivnost (část žalobcových příjmů se nezapočítává pro účely určení nákladů na bydlení) právní úpravy lze chápat jeho rozčarování nad rozhodnutími správních orgánů.
34. Soud se nezabýval žalobcovými tvrzeními, jimiž zejména popisuje svou životní situaci a postup před podáním žaloby či rozličně vyjadřuje rozhořčení nad postupem a rozhodnutími správních orgánů, neboť se nejedná o žalobní body podle § 72 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Zcela obecné námitky ohledně výše dávek jiných nespecifikovaných uchazečů o zaměstnání jsou

pak natolik nekonkrétní, že na jejich základě nelze posoudit, zda žalovaný neporušil povinnost dbát, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly (§ 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád).

35. Žalobcova argumentace na jednání byla uplatněna v rozporu s § 71 odst. 2 větou třetí s. ř. s., tj. až po uplynutí žalobní lhůty podle § 72 s. ř. s., a proto k ní soud nemůže přihlížet. Jen nad rámec lze ale říci, že povinností správních orgánů v zásadě není předběžně účastníkovi sdělovat, jak bude ve věci rozhodnuto. Soud nicméně chápe, že zákonná problematika výpočtů příjmů a přiměřených nákladů na bydlení je poměrně komplikovaná a bylo by na místě, aby odůvodnění rozhodnutí správních orgánů byla koncipována srozumitelnějším a „lidštestším“ způsobem, zvláště je-li žadatelem o dávku právní laik nezastoupený advokátem (což je v těchto řízeních pravidlem).

Závěr a náklady řízení

36. S ohledem na shora uvedené závěry soud žalobu zamítl jako nedůvodnou (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
37. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. Žalobce, který byl z procesního hlediska neúspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný, byť byl naopak plně úspěšný, taktéž nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť projednávaná věc je věcí pomoci v hmotné nouzi. Soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 29. ledna 2024

Richard Galis, v. r.
samosoudce